

**Н.М. Шматъко,
Р.О. Побережний,
М.В. Кармінська-Бєлоброва,
І.В. Угрімова
[та ін.]**

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

*Рекомендовано вченою радою НТУ «ХПІ»
як навчальний посібник для економічних спеціальностей
закладів вищої освіти*

Харків 2019

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
„Харківський політехнічний інститут”

**Управління
підприємницькою
діяльністю**

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

За редакцією проф. П.Г. Перерви
доц. М.С. Пантелєєва

Рекомендовано вченою радою НТУ «ХПІ» як навчальний
посібник для економічних спеціальностей закладів вищої освіти

Харків 2019

УДК 65.0(075.8)

У67

*Рекомендовано вченою радою НТУ «ХПІ»
як навчальний посібник для економічних спеціальностей закладів вищої освіти,
Протокол № 1 від 26 січня 2018 р.*

Рецензенти: *І.В. Гонтарева*, д-р екон. наук., проф., зав. каф. підприємницької діяльності Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця;

О.М. Ястремська, д-р екон. наук., проф., зав. каф. економіки, організації та планування діяльності підприємства Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця;

О.І. Маслак, д-р екон. наук., проф., зав. каф. економіки Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського

У67 Управління підприємницькою діяльністю [Електронний ресурс] : навч. посібник / Н. М. Шматько, Р. О. Побережний, М. В. Кармінська-Белоброва, І. В. Угрімова [та ін.] ; ред. : проф. Перерва П. Г., доц. Пантелєєв М. С. ; Нац. техн. ун-т «Харків. політехн. ін-т». – Електрон. текст. дані. – Харків, 2019. – 1100 с.

У навчальному посібнику розкрито теоретичні положення і практичні питання щодо підготовки фахівців у сфері бізнесу у відповідності з освітньо-професійною програмою спеціальності «Менеджмент» зі спеціалізації «Управління підприємницькою діяльністю». Розглянуто механізми створення та управління підприємствами малого та середнього бізнесу, структуру, стан, основні тенденції та особливості форм і методів активізації підприємницької діяльності. Викладений матеріал спрямовано на формування здатності здійснювати адміністративну, підприємницьку, аналітичну, проєктну та дослідницьку діяльність з використанням інноваційних підходів і методів управління бізнесом.

Навчальний посібник призначено для студентів і викладачів економічних спеціальностей закладів вищої освіти, а також широкого кола підприємців.

© Шматько Н.М., Побережний Р.О., Кармінська-Белоброва М.В., Угрімова І.В., Пантелєєв М.С., Перерва П.Г., Чмельова О.С., Посохов І.М., Дюжев В.Г., Косенко А.В., Синіговець О.М., Ткачов М.М., 2019

© НТУ «ХПІ», 2019

ЗМІСТ

Вступ	12
 <u>ЧАСТИНА І</u>	
НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ	14
Розділ І Бізнес-комунікації та бізнес-культура	15
1.1 Поняття і види ділових комунікацій	15
1.2 Види національної мови і функціональні стилі мови	21
1.3 Вербальні та невербальні засоби комунікації	26
1.4 Комунікативні перешкоди і шляхи їх подолання	32
1.5 Деструктивне спілкування і методи управління конфліктами	39
1.6 Поняття і сутність бізнес-культури	43
1.7 Типи і види корпоративної культури	48
1.8 Стиль управління. Культура підприємства	52
Контрольні питання до розділу І	56
Література до розділу І	58
Розділ ІІ Економіка і організація підприємницької діяльності	60
2.1 Зміст підприємницької діяльності. Місце підприємництва в суспільстві	60
2.2 Види та форми підприємницької діяльності	66
2.3 Зовнішнє та внутрішнє середовище підприємницької діяльності	70
2.4 Державне регулювання підприємницької діяльності	75
2.5 Механізм створення власної справи	79
2.6 Планування та проектування підприємницької діяльності	83
2.7 Стратегічне управління підприємництвом	90
2.8 Маркетингова діяльність підприємницьких одиниць	95

2.9 Оцінка підприємницьких ризиків	101
2.10 Аналіз господарської та фінансової діяльності підприємницьких одиниць	105
2.11 Етика та культура у підприємництві. Соціальна відповідальність бізнесу	111
Контрольні питання до розділу II	115
Література до розділу II	117
Розділ III Економетрика в підприємництві	119
3.1 Виникнення і розвиток економетрики	119
3.2 Основні теоретичні положення парного кореляційно-регресійного аналізу	126
3.3 Парний лінійний регресійний аналіз	131
3.4 Якість побудованої моделі парної лінійної регресії	137
3.5 Мультиколінеарність	142
3.6 Аналіз часових рядів	149
Контрольні питання до розділу III	154
Література до розділу III	157
Розділ IV Бізнес-планування	158
4.1 Теоретичні аспекти бізнес-планування	158
4.2 Продукт і ринок	165
4.3 План маркетингу	171
4.4 Виробничий план	178
4.5 Організаційний план	184
4.6 Фінансовий план	189
4.7 Оцінка ризиків і їх страхування	196
4.8 Презентація та експертиза бізнес-плану	201
Контрольні питання до розділу IV	206
Література до розділу IV	208

Розділ V УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ В ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	210
5.1 Вступ до дисципліни «УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ В ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ»	210
5.2 РЕСУРСНА КОНЦЕПЦІЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНІСТЮ	214
5.3 СУТНІСТЬ, КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ДЖЕРЕЛА ФОРМУВАННЯ РЕСУРСІВ У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	218
5.4 СТРАТЕГІЧНІ РЕСУРСИ У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	223
5.5 СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	228
5.6 ЕКОНОМІКО-СТАТИСТИЧНІ МЕТОДИ ТА МОДЕЛІ В УПРАВЛІННІ РЕСУРСАМИ ТА ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ	232
5.7 МАТЕРІАЛЬНІ РЕСУРСИ У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	243
5.8 НЕМАТЕРІАЛЬНІ РЕСУРСИ У ПІДПРИЄМНИЦТВІ	250
5.9 ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВА	253
5.10 ТРУДОВІ РЕСУРСИ У ПІДПРИЄМНИЦТВІ	258
5.11 ІНВЕСТИЦІЙНІ РЕСУРСИ У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	265
КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО РОЗДІЛУ V	268
ЛІТЕРАТУРА ДО РОЗДІЛУ V	270
Розділ VI РИЗИК ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ В ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	272
6.1 СУТНІСТЬ, ЗМІСТ І ВИДИ РИЗИКУ	272
6.2. СИСТЕМА КЕРУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИМ РИЗИКОМ	278
6.3 СТРАХУВАННЯ – ОСНОВНИЙ ПРИЙОМ РИЗИК – МЕНЕДЖМЕНТУ	285
КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО РОЗДІЛУ VI	304
ЛІТЕРАТУРА ДО РОЗДІЛУ VI	305
Розділ VII ПІДПРИЄМНИЦТВО У СФЕРІ ПОСЛУГ	307
7.1 ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПОСЛУГ ЯК ТОВАРУ	307
7.2 КЛАСИФІКАЦІЯ І ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОСЛУГ	311

7.3 Ринок послуг України	315
7.4 Конкуренція на ринку послуг	318
7.5 Сутність і особливості менеджменту у сфері послуг	323
7.6 Планування діяльності сервісного підприємства	327
7.7 Стратегічне планування у сфері послуг	331
7.8 Управлінський контроль сервісного підприємства	336
Контрольні питання до розділу VII	340
Література до розділу VII	342
Розділ VIII Менеджмент малого та середнього бізнесу	344
8.1 Поняття і суть менеджменту	344
8.2 Підприємство малого та середнього бізнесу як об'єкт менеджменту	348
8.3 Функції та технології менеджменту малого та середнього бізнесу	352
8.4 Планування як загальна функція менеджменту малого та середнього бізнесу	356
8.5 Організаційна діяльність як загальна функція менеджменту малого та середнього бізнесу	360
8.6 Мотивування як загальна функція менеджменту малого та середнього бізнесу	360
8.7 Контролювання та регулювання як загальні функції менеджменту малого та середнього бізнесу	364
8.8 Методи менеджменту малого та середнього бізнесу	368
Контрольні питання до розділу VIII	372
Література до розділу VIII	374
Розділ IX Потенціал і розвиток бізнесу	376
9.1 Сутнісна характеристика потенціалу суб'єкту підприємницької діяльності	376
9.2 Формування потенціалу бізнесу	380

9.3 ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СКЛАДОВИХ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ БІЗНЕСУ: ВИРОБНИЧОГО, ФІНАНСОВОГО, ТРУДОВОГО, МАРКЕТИНГОВОГО, ІНВЕСТИЦІЙНОГО ТА ІН.	383
9.4 СТРАТЕГІЧНИЙ АНАЛІЗ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПОТЕНЦІАЛУ БІЗНЕСУ	388
9.5 СУТНІСТЬ ТА ЗМІСТ ПОНЯТТЯ РОЗВИТКУ	392
9.6 ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЦЕСІВ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ СУБ'ЄКТУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ	396
9.7 ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ТА РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ	399
9.8 МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ДІАГНОСТИКИ РОЗВИТКУ ТА МОДЕЛІ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ	403
9.9 СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ ТА ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ЙОГО РОЗВИТКОМ	408
КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО РОЗДІЛУ IX	413
ЛІТЕРАТУРА ДО РОЗДІЛУ IX	415
Розділ X ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА БІЗНЕСУ	417
10.1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА	417
10.2 ЗАГРОЗИ БЕЗПЕЦІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	421
10.3 БІЗНЕС І КОРУПЦІЯ: ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ	425
10.4 ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ СЛУЖБИ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	428
10.5 РИЗИК ТА ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА БІЗНЕСУ	432
10.6 РЕАЛІЗАЦІЯ ІНТЕРЕСІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ	435
10.7 ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА БІЗНЕСУ	439
10.8 НЕДОБРОСОВІСНА КОНКУРЕНЦІЯ ТА ПРОМИСЛОВЕ ШПИГУНСТВО В ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	443
КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО РОЗДІЛУ X	447
ЛІТЕРАТУРА ДО РОЗДІЛУ X	449

ЧАСТИНА II

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ ДРУГОГО (МАГІСТЕРСЬКОГО) РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ 451

РОЗДІЛ I МЕНЕДЖМЕНТ ОРГАНІЗАЦІЙ 452

1.1 СИСТЕМНА МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЄЮ	452
1.2 ЕВОЛЮЦІЯ ПІДПРИЄМСТВА	465
1.3 ОРГАНІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	490
1.4 УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ РІЗНИХ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ФОРМ	519
1.5 СИСТЕМИ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ	540
1.6 ОРГАНІЗАЦІЯ КЕРІВНИЦТВА	569
1.7 ОСНОВИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ	594
1.8 УПРАВЛІННЯ РИЗИКОЗАХИЩЕНІСТЮ	617
1.9 УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	630
1.10 ДІАГНОСТИКА УПРАВЛІННЯ ОРГАНІЗАЦІЄЮ	649
КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО РОЗДІЛУ I	671
ЛІТЕРАТУРА ДО РОЗДІЛУ I	673

РОЗДІЛ II ЛІДЕРСТВО ТА УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТАМИ (ЛІДЕРСЬКИЙ ПОТЕНЦІАЛ МЕНЕДЖЕРА ТА ЙОГО РОЛЬ В РОЗВИТКУ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ОРГАНІЗАЦІЇ) 676

2.1 ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЛІДЕРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ	677
2.2 ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ КЛАСИФІКАЦІЇ ТИПІВ ЛІДЕРСТВА	682
2.3 ЛІДЕРСТВО З ПОЗИЦІЇ МЕНЕДЖМЕНТУ	691
2.4 МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ ЛІДЕРСЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ	699
КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО РОЗДІЛУ II	701
ЛІТЕРАТУРА ДО РОЗДІЛУ II	702

РОЗДІЛ III КРЕАТИВНЕ МИСЛЕННЯ І ГЕНЕРАЦІЯ ІДЕЙ 704

3.1 КРЕАТИВНІСТЬ ЯК НАУКОВА КАТЕГОРІЯ	707
---------------------------------------	-----

3.2 ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК КРЕАТИВНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МЕНЕДЖЕРА-ПІДПРИЄМЦЯ	712
3.3 ФАКТОРИ ТА МЕТОДИ, ЩО СПРИЯЮТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ КРЕАТИВНОСТІ В ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	717
3.4 МОТИВУВАННЯ КРЕАТИВНОСТІ КОЛЕКТИВУ	725
3.5 МЕТОДИ ГЕНЕРАЦІЇ НОВИХ ІДЕЙ	728
3.6 СУЧАСНІ МЕТОДИ ТА ЗАСОБИ ГЕНЕРУВАННЯ ІДЕЙ ІННОВАЦІЙНИХ ТОВАРІВ	735
КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО РОЗДІЛУ III	738
ЛІТЕРАТУРА ДО РОЗДІЛУ III	739
Розділ IV Європейська економічна інтеграція та інноваційна політика ЄС	741
4.1 ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРЕДУМОВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ КОРПОРАЦІЙ	741
4.2 ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕРЕВАГ, НЕДОЛІКІВ ТА ПРОБЛЕМ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНИХ КОРПОРАЦІЙ	757
4.3 МЕТОДИ ПОШУКУ ІННОВАЦІЙНИХ ІДЕЙ	765
4.4 ПРОЦЕДУРА ВІДБОРУ Й ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ	795
4.5 ОРГАНІЗАЦІЯ ОЦІНКИ ПРОЕКТУ	806
4.6 КОМПЛЕКСНА ТЕХНОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ	812
4.7 ЦІНОУТВОРЕННЯ НА СВІТОВИХ ТОВАРНИХ РИНКАХ	823
КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО РОЗДІЛУ IV	835
ЛІТЕРАТУРА ДО РОЗДІЛУ IV	836
Розділ V Підприємництво та регіональний розвиток	844
5.1 ЗМІСТ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	844
5.2 ФОРМИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	847
5.3 ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ОСНОВА ПІДПРИЄМНИЦТВА	851
5.4 РОЛЬ ІННОВАЦІЙНОЇ СПРИЙНЯТЛИВОСТІ СУБ'ЄКТА РИНКОВИХ ВІДНОСИН У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	854

5.5 ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	862
5.6 ПІДПРИЄМНИЦЬКІ РИЗИКИ	865
5.7 ФІНАНСОВО-КРЕДИТНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА	874
5.8 ПЛАНУВАННЯ У ПІДПРИЄМНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	879
КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО РОЗДІЛУ V	888
ЛІТЕРАТУРА ДО РОЗДІЛУ V	889
Розділ VI УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ ВІД СТАДІЇ РОЗРОБКИ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОДУКТУ, ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ ДО ЙОГО ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ	893
6.1 УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ	893
6.2 УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ НА ЕТАПІ РОЗРОБЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ПРОДУКЦІЇ	900
6.3 УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ НА ЕТАПІ НАБУТТЯ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ	917
6.4 УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ НА ЕТАПІ ІІ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ	925
6.5 УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ НА ЕТАПІ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ	932
КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО РОЗДІЛУ VI	943
ЛІТЕРАТУРА ДО РОЗДІЛУ VI	946
Розділ VII ІННОВАЦІЙНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО	950
7.1 ПОНЯТТЯ І ВИДИ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	950
7.2 ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	955
7.3 СУБ'ЄКТИ І ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	958
7.4 ІНФРАСТРУКТУРА ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	968
7.5 СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ ПІДПРИЄМНИЦТВОМ	974
7.6 БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ І СТВОРЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ	985
7.7 МЕНЕДЖМЕНТ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	995

7.8 ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ І УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	1004
7.9 УПРАВЛІННЯ РИЗИКОМ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	1012
КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО РОЗДІЛУ VII	1021
ЛІТЕРАТУРА ДО РОЗДІЛУ VII	1023
Розділ VIII Організаційно-правові засади підприємництва	1025
8.1 ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА	1025
8.2 СУБ'ЄКТИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	1031
8.3 ЛІЦЕНЗУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	1042
8.4 ПІДПРИЄМНИЦЬКО - ДОГОВІРНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	1051
8.5 ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	1063
8.6 ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	1074
8.7 КОНТРОЛЬ ЗА ЗДІЙСНЕННЯМ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	1084
8.8 ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ В СФЕРІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	1090
КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО РОЗДІЛУ VIII	1095
ЛІТЕРАТУРА ДО РОЗДІЛУ VIII	1097

ВСТУП

Безумовним є твердження, що одним з показників держави, яка успішно розвивається, є наявність високої питомої ваги підприємців в частині працездатного населення. Підприємці заповнюють «нішу» середнього і малого бізнесу, яка «не цікава» державі (сфера послуг, обслуговування населення, та ін.). Успішна підприємницька діяльність приносить значний дохід державі, протидіє безробіттю, формує «законослухняне» коло населення. Підприємці становлять доволі велику частку в структурі «середнього класу» населення економічно розвинених країн. Величезний потенціал, закладений в підприємництві, дозволяє розглядати його як вагомий фактор виробництва поряд з матеріальними, фінансовими і людськими ресурсами.

Оптимістичний погляд на розвиток економіки України дозволяє припустити подальше розширення підприємницької активності суб'єктів господарювання, рівень розвитку якого залежить від ряду факторів. В першу чергу – макроекономічних, особливо від політики держави в сфері підтримки підприємництва. Проте успішне, ефективне підприємництво багато в чому визначається рівнем підготовки самих підприємців – їх знань, умінь і здібностей використовувати закони ринку в своїй підприємницькій діяльності. В даний час широке коло потенційних підприємців не достатньо підготовлено до практичної діяльності в ринковому середовищі. Вони часто діють по «натхненню», «передчуттям», що незважаючи на високу роль і вагомість цих якостей, не дає їм можливості ефективно організувати та управляти своєю підприємницькою справою. Безсумнівним є факт, що якісна підготовка з управління підприємницькою діяльністю в глобальній системі менеджменту є необхідною складовою успішного розвитку підприємницького бізнесу в економіці розвинених держав.

Враховуючи необхідність розв'язання завдань підвищення теоретичного та практичного рівня підготовки фахівців у сфері підприємницької діяльності та належного їх методично-інформаційного забезпечення, слід констатувати актуальність і своєчасність видання навчального посібника «Управління підприємницькою діяльністю», розробленого авторським колективом Навчально-наукового інституту економіки, менеджменту і міжнародного бізнесу Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

Дане видання підготовлено у двох частинах.

Перша частина навчального посібника містить навчальні матеріали освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, друга частина – навчальні матеріали для другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Автори першої частини навчального посібника (для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти):

Шматько Наталія Михайлівна, к.е.н., доц. каф. менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин (вступ, розділи 1; 2; 4); Побережний Роман Олегович, к.е.н., доц. каф. менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин (розділи 3, 8); Кармінська-Белоброва Марина Володимирівна, доц. каф. менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин (розділ 6); Пантелєєв Михайло Сергійович, к.т.н., доц. каф. менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин (розділи 5, 7, 9); Перерва Петро Григорович, д.е.н., проф., зав. каф. менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин (розділ 10).

Автори другої частини навчального посібника (для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти):

Угрімова Ірина Володимирівна, к.е.н., доц. каф. менеджменту та оподаткування (розділ 1); Чмельова Ольга Сергіївна, к.е.н., доц. каф. менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин (розділ 2); Шматько Н.М., к.е.н., доц. каф. менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин (розділ 3); Посохов Ігор Михайлович, д.е.н., проф. каф. менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин (розділ 4); Дюжев Віктор Геннадійович, д.е.н., проф. каф. менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин (розділ 5); Косенко Андрій Васильович, к.е.н., проф. каф. менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин (розділ 6); Синіговець Ольга Миколаївна, к.е.н., доц. каф. менеджменту інноваційного підприємництва та міжнародних економічних відносин (розділ 7); Ткачов Максим Михайлович, к.е.н., доц. каф. права (розділ 8);

Матеріал, представлений у навчальному посібнику, спрямований на формування у читачів здатності здійснювати адміністративну, підприємницьку, аналітичну, проектну та дослідницьку діяльність з використанням інноваційних підходів і методів управління бізнесом.

Навчальне електронне видання

Шматько Наталія Михайлівна (Вступ; Ч1: Р 1,2,4; Ч2: Р 3);
Побережний Роман Олегович (Ч1: Р 3,8);
Кармінська-Белоброва Марина Володимирівна (Ч1: Р 6);
Угрімова Ірина Володимирівна (Ч2: Р 1);
Пантелєєв Михайло Сергійович (Ч1: Р 5,7,9);
Перерва Петро Григорович (Ч1: Р 10);
Чмельова Ольга Сергіївна (Ч2: Р 2);
Посохов Ігор Михайлович (Ч2: Р 4);
Дюжев Віктор Геннадійович (Ч2: Р 5);
Косенко Андрій Васильович (Ч2: Р 6);
Синіговець Ольга Миколаївна (Ч2: Р 7);
Ткачов Максим Михайлович (Ч2: Р 8)

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

Навчальний посібник

В авторській редакції

*Рекомендовано вченою радою НТУ «ХПІ»
як навчальний посібник для економічних спеціальностей
закладів вищої освіти,
Протокол № 1 від 26 січня 2018 р.*

Харків 2019